

CRISUL NEGRU

REVISTĂ DE CULTURĂ

CUPRINSUL:

Școala primară și sădirea pomilor	CONST. BORC
Școala Decroly și metoda centrelor de interes . .	ONCHIȘ LAZĂR
Cetirea, la cl. I. primară .	T. PETRILĂ
Poezia tradiționalistă și poezia modernă	D. TĂTĂROIU
Muzica populară românească	GH. LUȚĂ DRĂN.
Friderich Föster în pedagogia și filozofia contemporană	IOAN DIACONU
Folklor din Bihor, cules de	AMOS GROZA
Strigături din Bihor	
Doine și cântece din Bihor	GH. LUȚĂ DRĂN.
Dare de seamă	CONST. BORC

Partea oficială

Școala primară și sădirea pomilor

Până în acest an, serbarea sădirii pomilor n'a satisfăcut nici măcar prevederile legii învățământului primar. acest eveniment prilejuind doar suspendarea cursurilor pe o zi spre a se planta câte un pom, înir'un cadru sărbătoresc.

E bine să notăm că și așa, evenimentul avea loc, numai atunci, când autoritățile își aduceau aminte ca să-l ordone. Indiferent dacă timpul era potrivit pentru plantări, tardivul ordin dădea loc la discursuri frumoase, recitări, imnuri de slavă pentru pădure, în jurul unui copac, ale cărui fragede frunzulițe îndrăsnise să-și facă apariția fără a aștepta emanarea unui ordin.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

În aceste condițiuni destigur că înfățișarea bietului pom, asemenea unei mirese căreia îi repugnă mirele, contrasta cu fastul ce se petrecea în jurul său. Nu vreau să cred că acei ce ordonau serbarea pomilor în timp nepotrivit nu știau că unui pom poți să-i vorbești și să-i cânti oricât, el nu se prinde dacă nu se plantează când trebuie. Așa s'a întâmplat an de an, exceptând școlile la cari învățătorii au făcut plantări din proprie inițiativă. Câtă deosebire este între unele și altele!... Școlile cari au așteptat stimulentele autorităților, n'au podoabe naturale pe lângă ele, n'au umbră la care să se joace copiii, mândri de opera lor, n'au pomi în grădină la ale acărur fructe să jinduească, măririndu-li-se debitul glandelor salivare. Mai târziu nimic nu va putea reaminti anii de școală ai generațiilor îmbătrânite. Trecerea pe lângă școală va fi ca pe lângă orice casă obișnuită, fără tresăriri și fără răscoliri retrospective.

Dacă trecem la celelalte școli pe lângă cari pomii s'au plantat dintr'un spirit de proprie inițiativă și o necesitate izvorâtă din practica agricolă ce trebuie să o facă învățătorul cu elevii săi, ai impresia că intri într'un adevărat paradis. Totul este ordonat. Școala este umbrită și păzită de copaci

Înalți cu coroane de o rară frumusețe. Grădina bogată în pomi roditori de tot solul, atrage admirația sătenilor și i îndeamnă să-și urmeze învățătorul. Generațiile de elevi, puțin a căror muncă s'a transformat totul, nu vor întârzia a face la fel în grădinile lor. Ceva mai mult, fiecare va avea un drept câștigat asupra grădinii dela școală și niciunul nu se va sfii a cere un pom din pepiniera la care și el a lucrat, sau altoaie din pomul altoit de el. Această școală și-a atins puțin scopul. Aci serbarea pomului n'a fost numai un prilej de sărbătoare ci un început de operă durabilă.

Un asemenea început s'a făcut în acest an, aproape la toate școlile. Oficialitatea s'a trezit la timp. În ajutorul autorităților școlare au venit cele administrative și ale Ministerului Agriculturii și Domeniilor și împreună au chibzuit ca serbarea sădrii pomilor să depășească cadrul unei festivități, printr'o muncă constructivă aplicată la plantarea pueților pe mari suprafețe de teren.

Învățătorii n'au mai fost nevoiți ca să-și ia școlarii și să plece în căutarea pomului în jurul căruia aveau să ridice osanale, ci li s'au dat pueți mulți, mulți, de tot, din pepinierele statului. Că mulți din ei au fost uscați, asta nu importă. Denotă numai grija ce o au organele silvice față de mlădițele, cari mâine vor deveni păduri puse sub paza lor.

Plantarea pueților, precedată de un program festiv, a luat aspect de muncă obștească, în prezența reprezentanților autorităților comunale și silvice, unde au existat, cari, de astă dată, s'au arătat mai zeloase față de această frumoasă acțiune. Prin concursul acestor autorități și prin sârguința învățătorilor cu a școlarii, pe raza Revizoratului școlar Beiuș, s'au plantat 123.738 arbori și 1150 pomi fructiferi. Faptul că lucrarea s'a făcut la început de primăvară, într'un timp potrivit, prezintă mulți sorți de isbândă și întărește speranța că pueții vor înverzi.

Învățătorii cu școlarii lor au durat operă economică națională. Curți de școală s'au transformat în parcuri ce vor umbri cursurile în aer liber. Grădinile au primit în sânul lor pomi ale căror roade vor produce multe mulțumiri și surse de venit. Soșele au fost jalonate de arbori la umbra cărora se vor trage călătorii obosiți. Râpile și locurile au îmbrăcat haină verde care le va apăra de furia torentelor.

Incontestabil, s'a durat operă de mare importanță în viața economică a țării, dar oprindu-ne, aci, nu mult folos va fi din tot

ce s'a făcut. — La munca brută din aplicarea căreia s'au înfipt în pământ zeci de mii de arbori și pomi fructiferi, mai puțin, trebuie adăugată alta de ordin spiritual.

Cei ce i au plantat trebuie obișnuși ca să-i și îngrijească. Trebuie desbărați de tot ceace ar putea produce rău unui pom. Să dispară complect barbarismele cu cari se năpustesc mulți asupra pomilor roditori, mai ales. — Învățătorii să caute a le forma elevilor un cult din îngrijirea pomilor, așa cum s'a făcut în multe țări streine. Ar fi locul ca să ia naștere asociații de protecție. Dar nu voesc să sugerez mijloace, lăsând fiecăruia latitudine de a și le alege. Un lucru este cert. Numai învățătorul care va reuși să facă educația copiilor până la înfrățirea lor cu pomul, numai acela va asigura trănicia operei săvârșite în această direcție.

CONST. BORG

Școala Decroly și metoda centrelor de interes

Din cea dintâi clipă a existenței până în ceasul din urmă a vieții, individul acționează și reacționează sub presiunea interesului. Dela monada sau amiba monocelulară până la capul încoronat, orice manifestare de viață poartă în sine pecetia interesului. Gândurile și acțiunile noastre au la bază interesul. „Este psihologicește peste puțină să se provoace, o activitate fără oarecare interes” spune John Dewey.

Facem cu plăcere și iubim ceace ne interesează și neglijăm ceace nu ne interesează. Cu drept cuvânt s'a spus că interesele conduc omenirea. Limita științei și puterii omenești este trasată de condeiul interesului. Dar interesul? — Etimologicește cuvântul „*inter-esse*” sau „*interesum*” însemnează „*a fi între*”. Aplicat în domeniul psihic ar însemna starea sufletească născută între *eu și obiect*. Noțiunea însă nu poate fi luată *stricto-sensu* căci interesul nu-și are izvorul în obiectul exterior ci în noi. Obiectul exterior, prilejuește numai desvoitarea interesului căci în caz contrar, ar însemna că aceleași lucruri să intereseze pe toată lumea în sensul acesta putem spune că *interesul este înclinarea nativă a unui individ într'o anumită direcție*. După John Dewey „*un interes este la origină o formă de activitate a eului,*

sau a evoluției lui, care „pune în lucru anumite tendințe latente, datorită unui sentiment de valoare“. Fără lux de vorbărie, putem spune că interes este tot ce interesează.

Astfel avem interes psihic și biologic. După teoria interesului multiplu a lui Herbart avem: *interes empiric, speculativ, estetic, religios și social care la rândul său poate fi: individual, familiar și național sau patriotic.*

În dezvoltarea psiho-fizică a copilului, interesul prezintă următoarele faze:

1. Dela 0—2 ani: *perioada interesului perceptiv în care copilul trăiește o viață vegetativă având numai senzații și percepții globale.*

Dela 2—3 ani: *epoca glosară sau a interesului pentru vorbire. Acum copilul învață cuvinte pentru cuvinte.*

3. Dela 3—7 ani: *perioada intereselor intelectuale generale. Acesta este vârsta „dece-ului“ și a lui „pentruce“?*

4. Dela 7—12 ani: *perioada intereselor speciale. Acum încep să se arate inclinațiile copilului pentru anumite ocupații: pescuit, vânătoare, păstorit, războiu, agricultură, comerț, etc. etc.*

5. Dela 12—18 ani: *este perioada intereselor morale, sociale și sexuale.*

Aceasta este vârsta cea mai primejdioasă, în care copilul trebuie bine păzit pentru a nu apuca pe panta greșită.

Cunoscând rolul precumpănitor al interesului în viața individului precum și evoluția lui la copil, evident că școala și educația trebuie să se bazeze în primul rând pe el. Deviza educatorului trebuie să fie: „*Nimic de frică și contrângere; totul din plăcere și convingere*“. Ori, plăcere nu poate să fie decât acolo unde este interes. „Când un copil știe că munca sa este o sarcină, el lucrează numai de silă, spune Dewey. Ridicați această sarcină exterioară și atenția lui se va îndrepta dela sine spre ceea ce-l interesează“.

Instituțiile de socializare, îndrumare și pregătire pentru viață, școala nu poate rămânea anchilozată în șablonul aceluiași principii fixe și inerte. Ea trebuie să țină pas cu vremea, să se acomodeze nouilor trebuințe ale individului și sarcini ale vieții, să se conformeze nouilor idealuri ale timpurilor pe care le trăiește. Tendința aceasta de adaptare la realitățile vieții, este caracteristica sistemelor și instituțiilor noi de educație, ca un protest și o sfidare la adresa „școlasticismului medieval“, care pregătia individul pentru o viață ce va să fie.

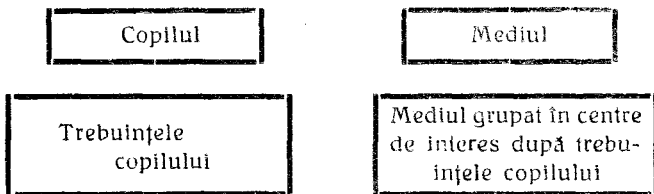
Ca organ funcțional al aparatului social, școala trebuie să țină seamă de nevoile și interesele individului și a le societății pe care o servește. Ea trebuie să facă din copil „om“ pregătit „pentru viață prin viață“. Tocmai acesta este scopul urmărit de „metoda centrelor de interes“ al căror inițiator este pedagogul belgian Dr. Ovide Decroly, de unde și numele de „metoda Decroly“. Pentru oarecare orientare în această metodă destul de nebuloasă încă, am despărțit-o în următoarele 10 puncte: 1. *Generalități asupra metodei proprii zisă*; 2. *Locul școlii*; 3. *Localul*; 4. *Copiii*; 5. *Educatorii învățători și părinți*; 6. *Programa*; 7. *Orarul*; 8. *Munca în școala Decroly*; 9. *Disciplina și educația* și 10. *Realizări și constatări*. Să le luăm acum pe rând și să vedem cum sunt concepute de Drul Decroly.

1. Pentru a răspunde menirii sale de educație și preparare a individului pentru viața socială actuală, școala trebuie să țină seama de copil și de psihologia lui. Metoda centrelor de interes se bazează pe o adâncă cunoștere a copilului, a psihologiei și a intereselor lui, nevoi vitale înscrise în viața fiecărui individ.

Și Herbart punea la baza metodel sale tot interesul; dar spre deosebire de acesta, Decroly se bazează pe o cunoaștere științifică a sufletului copilului, pe când Herbart se baza pe o psihologie generală umană „în concepția herbartiană interesul avea ca obiect *aspecte* ale vieții (nu viața), aspecte concentrate în aceste abstracțiuni cari s'au numit „materii de învățământ“, (istorie, geografie, matematică, etc.) Concentrarea se făcea deci pe baza unei idei abstracte cari fărâmițează și distruge viața. Concentrarea era apoi și falsă, căci în realitatea din jurul nostru, n'avem nici istorie, nici matematică, ci fapte și obiecte. De lângă aceasta să avem în vedere că uneori fiecare materie are un profesor deosebit. Acesta se închide atunci în zidurile științei lui, cunoștințele se dau răslețite dela știință la știință, așa că o lipsă totală de unitate va fi între cunoștințele elevului asupra căruia s'a lucrat cu astfel de metodă“. (Șt. Stoian: „Din problemele localismului educativ“). Sistemul decrolyan luptă tocmai împotriva acestui neajuns. El caută să grupeze cunoștințele nu după materii de învățământ, ci după nevoile lor, așa cum sunt ele văzute și cerute, de viață creind astfel „centre de interes“ smulse din viața reală. *Dar ce este un centru de interes?* Este un subiect luat din mediul înconjurător, subiect care corespunde satisfacerii unor trebuințe naturale ale individu-

lui. Ex. Centrul de interes „Pâinea“, corespunde nevoii de foame; „Apa“ nevoii de sete; „focul“: trebuinței de apărare contra frigului; „casa“: trebuinței de apărare în contra intemperiilor; ș. a. m. d. În jurul acestor subiecte luate ca „centre de interes“ se grupează după anumite reguli toate cunoștințele cari au ceva afinități cu ele sau cu trebuințele individului.

Punctul de plecare în metoda Decroly este deci copilul cu trebuințele lui; iar pe de altă parte mediul, grupat în centre de interes după trebuințele copilului. Reprezentată grafic, avem următoarea schiță: (După St. Stoian).

Programa ce se va crea pe baza acestei metode trebuie să dea copilului: a). Cunoașterea propriei sale personalități, cunoștința eului său, nevoilor sale, aspirațiilor sale, scopurilor sale, idealului său. b). Cunoașterea condițiilor mediului natural și uman în care trăiește, de care depinde și asupra cărora trebuie să influențeze, pentru ca nevoile sale, aspirațiile sale, scopurile sale, idealul său să se poată realiza.

Viața cuprinde 2 părți fundamentale: ființa vie și mediul. În felul acesta avem de studiat: 1. Ființa vie în general, omul în particular. 2. Natura în care intră și societatea. Referitor la ființa vie și om, avem de studiat trebuințele naturale ale individului cari duc la conservarea individului și a speței. Decroly distinge 4 nevoi principale:

1. Nevoia de a se hrăni.
2. Nevoia de a lupta contra intemperiilor.
3. Nevoia de a se apăra contra pericolelor și dușmanilor.
4. Nevoia de acțiune, de a lucra în mod solidară, de a se recreia, de a se ridica.

La nevoia de a se hrăni se adaugă nevoia respirației și a curățeniei. Acelea de a lucra, nevoia de lumină și de repaos.

Referitor la mediu avem de studiat: natura (plante, animale, minerale, corpurile cerești) și mediul uman: familiar, școlar și social, fiecare din punctul de vedere al satisfacerii trebuințelor arătate.

Procedeu pentru tratarea unui „centru de interes“ comportă 3 feluri de exerciții: *observație, asociație și expresie*. Aceste 3 momente ar corespunde oarecum treptelor psihologice ale lecțiilor practice.

Să caracterizăm pe rând fiecare din părțile acestei metode :

1. *Exercițiile de observație* se fac prin plimbări, excursii, lecții de simț și de măsură aplicată, colecționare de documente relative la „centrul“ tratat. Ele au un triplu scop: a). Obișnuirea copilului cu observația fenomenelor, cauzelor și cunoștințelor. b). De a da copilului în mod cât mai concret noțiunile complexe relative la viață. c). Studiarea manifestărilor vieții

Aceste lecții se împart în 2 grupe: a). *Observații ocazionale*, extrase din evenimentele accidentale survenite în timpul anului. b). *Observații propriu zise*, legate de centrul de interes ce se studiază.

2. *Exercițiile de asociație* au ca scop legarea cunoștințelor dobândite prin observație cu altele rechemate din memorie sau culese din izvoare nesigure. Asocierea se poate face în timp și în spațiu. Asociația în timp corespunde istoriei, iar cea în spațiu geografiei.

3. *Expresia* este de 2 feluri concretă și abstractă. *Expresia concretă* constă în lucrări manuale: modelaj, tăieturi, obiecte lucrate, desemn, etc.

Expresia abstractă cuprinde: scris-cititul, lecturile, convorbirile, ortografia, compunerile spontane și tot ce se referă la limbă.

O lecție tratată după metoda centrelor de interes se prezintă schematic în felul următor.

I. Observația. 1. Noțiunea obiectului. 2. Prezentarea lui. 3. Experiențe asupra ob. 4. Excursii pentru observarea obiectului la locul unde se găsește sau documente. 5. Activitatea elevilor acasă și la școală (descrie în caetul de obs.), lucrări în atelierul școlii și laborator. 6. Exerciții mecanice; experiențe.

II. Asociația în timp. Date istorice referitoare la subiectul tratat.

„ în sp. Idem date geografice.

III A. Expresii concrete. 1. Lucru manual: executarea obiectului din plastilină sau lut, lucrări din hârtie, lemn, fier, etc. 2. Desene; scene din centrul de interes. 3. Ed. fizică: Exerciții și jocuri cari amintesc anumite scene din subiect.

III B. Expresii abstracte. 1. Noțiuni: familii de cuvinte din centrul tratat. 2. Lectură din cărți, reviste ziare, etc. 3. Istorie morale. 4. Întâmplări cunoscute și povestite de copii. 5. Scriere.

Să trecem acum la celelalte condiții indispensabile aplicării metodei Decroly.

2. *Locul.* Școala „pentru viață la viață“, trebuie să fie așezată în limita posibilităților într'un cadru natural, înafară de sat sau oraș, unde copilul s'asiste zilnic la toate fenomenele naturii și manifestările vieții ființelor vii în general și a omului în particular, în eforturile lor pentru a se adopta condițiilor de existență. În apropierea ei se va găsi grădina de experiență și ferma model cu tot felul de crescătorii de păsări și animale; apoi acvariu pentru animalele mici de apă, terariu pentru creșterea animalelor mici de uscat, etc.

3. *Localul* trebuie să fie întocmit și mobilat, astfel ca să constituie nu clase ci mici ateliere și laboratorii cu mese de lucru, unelte, robinete cu apă, instalații calorifere și de electricitate, dulapuri și etajere pentru colecții, etc. Băncile vor fi înlocuite prin mese cu scaune mobile și aranjate în clasă în formă semicirculară.

4. *Populația școlii* va fi pe cât posibil compusă dintr'un număr de 20—25 elevi pentru fiecare clasă, recrutați din toate straturile șociale, din elemente cât mai diferite și de toate vârstele între 4—15 ani și de ambele sexe.

Pentru copiii anormali sau înapolați, dacă numărul lor este suficient (10—15) se va constitui o clasă specială condusă de un învățător expert, în așa fel ca să avanseze pe întârziati și să stimuleze aptitudinile celor anormali.

Din copiii normali, învățătorul va căuta să facă grupuri omogene după aptitudinile lor înăscute.

(Va urma).

ONCHIȘ LAZĂR

Cetirea, la cl. I-a primară

Omul este o ființă a cărei existență este urzită pe două planuri: biologic și psihologic. Din planul biologic, omul este un organism care se mișcă, vede, aude, se hrănește, respiră etc. Potrivit acestora, organismul își construiește aparatele care să-l pună în legătură cu mediul înconjurător, în condițiuni favorabile. Toate funcțiunile care participă la stabilirea raporturilor între organism și mediul înconjurător, formează viața de relație. Viața de relație a ființelor diferă după gradul de perfecționare al sistemului nervos. Astfel și animalul simte, se hrănește și se mișcă, însă nu poate dobândi noi obișnuințe fără intervenția unui factor extern (omul). „Creerul omului — zice H. Bergson — se aseamănă mult cu acela al animalului; el are însă particularitatea de a spune fiecărei obișnuințe contractate, o altă obișnuință și oricărui automatism, un automatism contrar“.

Din planul psihologic radiază mănunchi de forțe tainice cari pun stăpânire pe proprietățile calitative ale ființelor înconjurătoare, păstrează, asociază și sistematizează sub formă de demonstrații ori explicații. Un complex de funcțiuni cari se manifestă simultan în orice împrejurare. În același timp simțim, gândim, judecăm, hotărîm etc. Toate însă dau un echilibru care asigură realizarea unor acte normale. Aș compara sufletul cu o orgă construită astfel încât numai atunci sună în acorduri dacă reușim să apăsăm pe toate clapele deodată.

Desvoltarea acestor funcțiuni se face prin exercițiul îndelungat, începând din timp și gradat, potrivit puterii de asimilare care diferă de la individ la individ și potrivit influenței sistematice și îndelungate ce exercităm asupra copilului, cu scopul de a-l face mai bun. Acest proces psihic începe în familie și se continuă în școală. Izvoarele mijloacelor de acțiune le găsim în om și în Dumnezeu, iar posibilitatea exercitării unei astfel de acțiuni, în gradul de dezvoltare al aparatelor care permit exteriorizarea funcțiunilor psihice.

Unul dintre aceste aparate, este limbajul. Un moment de înălțare în viața omenirii, a fost acela când a reușit să-și exteriorizeze gândul prin despărțirea sunetelor de mișcărilor corpului total și prin gruparea acestor sunete și cuvinte. Copilul învață a vorbi destul de repede în raport cu greutatea ce-o prezintă în mecanismul său complicat. Aceasta se datorește și heredității dar și faptului că orice cuvânt fiind un început de expresie

emotivă, copilul înțelege cuvântul din structura gestului însăși, în al doilea rând se datorește faptului că mecanismul limbajului e legat de spontaneitatea copilului. În diferite ocazii de bucurie ori supărare, copilul dă dela el primele elemente, prin țipete și sunete, când plăcute, când neplăcute.

Astfel vorba se percepe prin simțul auzului, simțul văzului și prin tact. Toate trei aduc vorbeii o vastă asociere cu diferite stări sufletești. Aceasta este important de reținut și de aplicat în toate lecțiile ce le facem în școală în general și în cele care formează grupul limbii române, în special.

O lecție de citire trebuie să fie auzită, văzută și trăită. Copiii o aud dela noi când le-o citim model; o văd scrisă în cărțile lor și o trăesc prin interpretarea ce se dă textului respectiv. Privită din acest punct de vedere, o lecție de citire se adresează tuturor funcțiilor psihice. Aceasta este lecția ideală. După fiecare lecție de citire trebuie să putem constata un pas spre progres nu numai din punct de vedere al bagajului, al lecturilor parcurse, ci mai ales din punctul de vedere al contribuției ce a adus lecția în dezvoltarea funcțiilor psihice cărora se adresează. Pentru aceea, va trebui neapărat ca înainte de orice, propunătorul să fie bine clarificat asupra următoarelor două chestiuni: 1) Cărora funcțiuni psihice se adresează lecția mai pronunțat și 2). Cum se prezintă clasa la aceste funcțiuni.

Am spus că în general, lecția de citire se adresează tuturor funcțiilor psihice. Prin genul lor însă, face să predominie, când unele funcțiuni când altele. Astfel un basm se adresează mai mult imaginației; o descriere, atenției, spiritului de observație, sentimentului estetic; o narațiune se adresează atenției, memoriei, judecății, sentimentului, voinței. Principiul călăuzitor, trebuie să fie: „prin funcțiunile mai pronunțate, spre funcțiunile mai puțin dezvoltate, pentru echilibrarea necesară formării caracterului“. Potrivit celor spuse mai sus, iată cum concep eu o lecție de citire la cl. I-a din abecedarul de partea II-a.

Titlul lecției: „Bunicul și nepoții“. Cuprinsul: Bunicul stă pe prispă dus pe gânduri și privește la câte o floare ce cade din salcâmul care se află în fața casei. Sosesc nepoții; Bunicul îi întâmplină zâmbind, îi ia pe genunchi și le cântă. Nepoții sunt foarte fericiți.

Lecția se adresează în prima parte: spiritului de observație și gândirii. În partea II a sentimentului moral (iubirea de părinți și bunici, respect și recunoștință) și peste tot, limbajului vorbit și scris.

Cum se prezintă copiii mei sub raportul acestor funcțiuni? Majoritatea elevilor din clasă au spiritul de observație bun. Ușor se poate stârni curiozitatea, dar atenția nu o pot menține decât dacă ia parte activă la ceace se petrece în jurul lor. Sentimentul moral? Majoritatea puțin respectuoși, lipsiți de spiritul camaraderesc, tendințe de grupări colegiale după categoria socială din care fac parte.

Mă hotărâsc să încep prin a stârni curiozitatea clasei și a trezi interes față de subiect. Voi continua cu spiritul de observație, întinând tabloul din carte: denumirea ființelor și lucrurilor, forme mai caracteristice, mărimi, culori și atitudini. Din sentimentul moral voi insista asupra recunoștinței și respectului față de bătrâni. Voi spori limbajul vorbit cu: „prispă“ și „argea“, iar limbajul scris cu: „mânca-v'ar“.

Pregătirea.

Care vrea să spună ce face Mircea dimineața? (Copiii povestesc ce-și amintesc din lecția trecută). Cu cine stă el la masă la prânz? Dar voi cu cine stați la masă? Ce vă spune mama? Dar bunica? Cine are și bunic? Ce face bunicul? Cine a văzut și alt bunic? Unde al văzut? (Copiii povestesc în cuvinte puține diferite amintiri în legătură cu bunicii lor ori ai altora).

Tratarea.

Și Mircea a văzut un bunic odată și vrea să ne povestească cum era. (Mircea e un copil care a fost cunoscut în lecția anterioară, povestind „ce face el acasă“). Deschideți cărțile la pagina 13. Ce vedeți în tabloul de sus? Unde sunt casele așa? (fiindcă, copiii sunt la oraș). Cu ce este acoperită casa? Cum este peretele? Ce se vede în fața casei? Știți cum se numește locul acela unde stă bunicul? (Aci se dă noțiunea de prispă). Ce se află în fața casei? Știți ce pom este acela? Ce se vede în fund? Din ce este făcut gardul? Cum este văpsit? Cine intră pe poartă? Cum vin nepoții? Ce puteți spune despre ei dacă le place să meargă frumos? Ce se vede peste gard în fund? În ce anotimp este această întâmplare? De unde știți? Ce culoare au florile? Dar frunzele? Ce are bunicul în mână? Unde privește? (Aci se explică atitudinea gânditoare a bunicului). Acum să vedem cum povestește Mircea această întâmplare? Citesc eu odată, rar și expresiv dar ținând seamă de punctuație și modulând vocea după natura cuprinsului. Un moment pauză, pen-
truca fiecare copil să-și manifeste impresia produsă din prima

cetire. A doua cetire o face unul din copiii cari citesc mai bine. Când ajunge copilul la sfârșitul fragmentului în care descrie atitudinea bunicului, e oprit. Copiilor li-se spune că sunt liberi să întrebe tot ce vor în legătură cu cele cetite. Dacă nu întreabă nimic, verific eu, întrebând ce este aceea „prispă”. Elevul citește mai departe, până unde se cuprinde nedumerirea bunicului de cine ar fi frântit porțița și bucuria lui când îi vede pe nepoți. Se procedează la fragmentul I., apoi continuă elevul până la sfârșit.

Acum aș vrea să mai citim odată, fără întrerupere. În acest timp și pe mai departe, elevii urmăresc arătând fiecare pe cartea lui cu vârful condeiului unde citește colegul său. Această cetire poate fi făcută de 2 copii: primul partea I și al doilea partea II-a. — Acum aș vrea să ne gândim puțin, apoi să povestim și noi prin cuvintele noastre ce-a scris Mircea în cartea noastră.

Un elev va povesti simplu și familiar folosind cuvintele sale dacă sunt rostite corect. I se va pretinde ca la locul potrivit să folosească chiar cuvintele noi: „prispă” și „arcele”. La fel expresiile mai frumoase ca: „Măi căzace Căzăcele” sau: „Oh! mânca-v'ar norocul cocoșei moșului”. După aceasta, un

Rezumat.

Ce-a făcut bunicul când i-a văzut pe nepoți? Pentru ce a zis așa? Dar bunicul vostru ce vă spune când vă vede intrând în casă? Ce-au făcut nepoții la urmă? Ce putem spune despre acești nepoți? Care ar vrea să fie ca și nepoții bunicului? Cine vrea să fie ca și acești nepoți, trebuie să știe citi întâmplarea astfel:

Cetirea estetică:

Citesc eu încă odată întocmai cum se citește de obicei, deci mai repede decât în prima citire, nuanțarea putând fi mai bine executată și mai cu efect pentru copil. Acum să citiți și voi. Se citește bucată încă de 2 elevi. În total bucată a fost citită de 5 ori.

Acum observați ce vedeți scris aici cum n'ați văzut niciodată? Să scrie cineva la tablă „mânca-v'ar”. Scrieți și pe carte! Să știți copii că așa se scrie întotdeauna „mânca-v'ar” (nu se dau alte explicații).

Cui ar fi potrivit să citiți bucată aceasta? Dar cine nu are bunici? Cum putem face să o cetim frumos? Deci, voi să o mai

ceiți acasă singuri și când vedeți că o puteți citi frumos, chemați pe bunici ori pe mama să li-o citiți.

Aplicarea.

Să arate unul cum va face el când se va pregăti să citească frumos! Citesc câțiva copii din cei slabi.

T. PETRILĂ

învățător

Școala de aplicație de pe lângă Șc.
Norm. „Iosif Vulcan” Oradea.

Poezia tradiționalistă și poezia modernă¹⁾

(continuare).

II. Poezia tradiționalistă.

Poezia lirică română care și-a continuat drumul croit de înalțăși și într'ucât s'a menținut pe linia tradiției literare, adică a păstrat o legătură puternică și continuă cu poezia cultă a lui Alecsandri, Eminescu și Coșbuc și totodată sufletul autohton, adică poezia populară, n'a fost neglijată, o numim tradiționalistă.

În jurul revistei *Gândirea* s'au grupat poeții cu respect pentru tradiția noastră literară, în paginile ei este deci atelierul poeziei tradiționaliste.

Nichifor Crainic, Vasile Voiculescu Ion Dillat sunt reprezentanții de seamă ai acestei poezii. Se încadrează în acest curent și poezia lui M. Codreanu, Cincinat Pavelescu, George Topârceanu, Mircea Rădulescu, Horia Furtună și Adrian Maniu.

Înșirăm numai pe aceia cari credem că și-au asigurat de pe acum o pagină în istoria tradiționalismului nostru literar.

Să încercăm deci o schițare asupra:

a) *Reprezentanții tradiționalismului. Note asupra vieții și operii lor.*

¹⁾ Nota Redacției: Publicăm „Poezia tradiționalistă și poezia modernă” semnată de d-l Inv. D. Tătăroiu, cu specificarea că nu este un articol pentru revistă, ci o conferință ținută de d-sa la un cerc cultural.

Eventualele influențe, nu au pretenții de originalitate.

M. Codreanu s'a născut în 1876, în Iașul Moldovei. În tinerețe și-a adunat versurile într'un mănunchi, cu un pronunțat accent de promițătoare așteptări pe care le-a publicat în volum sub titlul „Diafane“.

A dus apoi sonetul la perfecțiune. Volumele „Statui“ și „Cântecul deșertăciunii“ vorbesc destul de arta tradiționalistului Codreanu.

Se mai adaogă faptul că în anul 1925, a fost distins cu premiul național pentru poezie. Subiectele poeziilor sale sunt alese din natură, artă, istorie, mitologie, pe care le'nșiră pe un fond sentimental. E stăpânit de-un pesemism resemnat.

Lirismul meu e stăpânit și rece...
 declară poetul într'un sonet. Are o formă impecabilă în versurile sale :

Căci nu le-a scris cu pana pe hârtie.

Ci le-a sculptat în marmoră, cu dalta.

Cincinat Pavelescu. A fost magistrat. În începuturile sale poetice a fost adeptul lui Macedonski. S'a smuls însă la timp din raza de influență a simbolismului, intrând în firesc și a avut deplină reușită. C. P. a scris poezii lirice, cu un ușor suflu romantic. Este trubadurul unor timpuri pline de romantism și sentimentalism în „Serenada“, „Căința Domniței“ etc.

Esté cel mai spiritual epigramist român.

George Topârceanu mort de curând, a fost poetul favorit al generației de azi. A scris minunate balade vesele și triste cum le numește el însuși.

Versurile sunt elegante și lapidare, de o puritate clasică. O limbă bogată, cu imagini foarte variate, sentimentul și spiritul, fac din versurile sale o admirabilă lectură.

Inzestrat cu un umor plăcut, ne-a dat cele mai frumoase parodii, în care imită pe marii noștri poeți.

„Parodii originale“ și „La pașa vine un... oltean“, precum și proza sa, ni l arată ca pe un umorist de rasă.

Mircea Rădulescu a scris poezii patriotice. Genul acesta, cu toate puținele șanse de realizare, a tremurat pe coarda fecundului poet, reușind să ne dea cele mai gustate poezii patriotice. Isvorul din care poetul și-a cules îndemnuri, a fost marele război.

Volumele : Erolce, Suflet și uzină iar acum Hotarele sfinte, sunt pline de accent și aleasă inspirație.

Mai aparțin acestei direcții :

Horia Furtună, Adrian Maniu (Lângă pământ), V. Voiculescu (Poeme cu îngeri), George Gregorian (Lumini de seară) ș. a.

„Ideia țărănească se desvoltă în mit folcloric prin scrisul lui Adrian Maniu și Vasile Voiculescu“, zice Nichifor Crainic într'un articol „Estetica d-lui Iorga“.

Ion Pilat a pornit în tinerețe dela modele streine, căutând senzații moderne, fără a fi adus cu ele un caracter unitar și o estetică nouă. Volumele de poezii: Cărțile albe, Visări păgâne 1912, Eternități de o clipă 1914, Amăgiri 1916.

După aceste încercări ale tinereții, s'a întors către pământul țării, infingându-și adânc rădăcinile în sufletul poporul nostru, ispitindu-l poezia noastră veche, cultă și producțiunile populare și a reușit să ne dea o poezie bună, de factură tradiționalistă. Paginile Gândirii și volumele sale: Grădina între ziduri 1920, Pe Argeș în sus 1923, Satul meu, în care redă în poezii scurte de câte 2 catrene, toate chipurile și icoanele unui sat românesc, Miorcană din jud. Dorohoi, Biserica de altădată, în care încearcă să raționalizeze, într'o serie de poeme, mistica legendă despre nașterea lui Hristos, Caetul verde, și ultimul volum de versuri, Poeme într'un vers i-au consacrat ca poet cu apreciable calități și i-au desemnat o pagină în istoria noastră literară

Nichifor Crainic este reprezentantul de seamă al tradiționalismului. Absolvent al facultății de teologie, scrisul său e străbătut de-un adânc spirit religios. E Cântărețul cel mai caracteristic al pământului nostru. În vol. de poezii „Darurile pământului“, recăuta suferințele din timpul războiului în ciclul: Cântecul patriei, aspecte dela țară cu frumusețile naturii în ciclul: Șesuri natale, romantismul timpurilor vechi în ciclul: Patriarhale și dragostea în ciclul: Ploae cu soare.

În proză: Icoanele vremii și Puncte cardinale în haos, Crainic slăvește două idealuri: dragostea de patrie și credința în Dumnezeu.

Nichifor Crainic este cel mai dărz apărător al tradiționalismului. „Idealul de artă națională, ca expresie a iubirii de rasă“ este crezul unul accentuat curent literar, al cărui teoretician și fecund realizator este Nichifor Crainic.

Tradiționalismul e o continuare și o complectare a Semăntorului.

Că țărănul reprezintă punctul de atracție al artei naționale o dovedesc scriitorii Eminescu, Creangă, Slavici, Delavrancea,

Caragiale, Vlahuță, Coșbuc, cari s'au îndreptat instinctiv către el; o dovedește pictura lui Grigorescu; o dovedesc compozitorii ca Muzicescu, Chiriac și Vidu, cari înalță cântecul țărănesc la valoarea artei moderne.

Se pornește un curent în favoarea țărănimii. Cari erau ideile Semănătorului?

— Creiarea unei literaturi naționale, care să urmeze tradiția noastră literară, care să-și aibe rădăcinile în geniul nostru românesc, care să reflecteze felul nostru de a gândi și a vorbi și care să se înspire din viața actuală a țaranului nostru și din trecutul istoric.

Semănătorul cere o literatură națională și rurală.

Iată cum definește Nichifor Crainic, conduita tradiționalismului:

„Trecutul și țaranul, în care se rezumă doctrina artistică a Semănătorului e ceace noi continuând o am numit în perspectivă istorică tradiționalism, acordându-i o mai largă semnificație de rit etnic, iar în perspectivă actuală autohtonism, acordându-i o semnificație mai largă de mit folcloric“.

Citatu vorbește îndeajuns. Tradiționalismul e o continuare și o completare a Semănătorului.

„Semănătorul s'a oprit la drumul jumătate. Noi — continuăm și complectăm“ zice mai departe N. Crainic. Tradiționalismul cere o estetică autohtonă.

III. Poezia modernă.

a) Caracterizare generală.

Al doilea grup al poeziei contimporane e grupul modernist. Poeții care deși au fost mai puțin înclinați către tradiția artistică, au exploatat mai departe vâna descoperită de Eminescu și au prelucrat material popular, adâncind ființa noastră etnică ca mijloace și experiențe poetice noi, dela Baudelaire la expresionismul german contimporan, îi încadrăm în acest grup căruia îi mai zicem și grupul modernist de respirație autohtonă. Vasăzică Isvor autohton, estetică și experiențe noi franceze și germane. Isvor autohton însă. Și aici e tot meritul.

S'a înțeles greșit poezia modernă, când nu s'a făcut distincție între poezia cu izvor de inspirație autohton și poezia simbolistă sau decadentă.

S'ar crede că un pic de asemănări s'ar găsi între ele, totuși se deosebesc fundamental. Amândouă au întrebunțat o

estetică nouă, streină, nu au însă isvor comun de inspirație.

Să nu confundăm deci două subîmpărțiri în poezia modernă: grupul modernist de inspirație autohtonă și grupul simbolist.

a) *Grupul modernist de inspirație autohtonă. Reprezentanții lui. Note asupra vieții și operii lor.*

În Tudor Arghezi, mulți văd un vrednic ucenic al marelui Eminescu. Arghezii — răscruce și culme eminesciană, aceasta e credința unora.

Tudor Arghezi e mare și variat în arta sa. Vol. „Cuvinte potrivite“ l-au consacrat și se pare că l-au și pecetluit cu toate că poetul face sforțări continui de a-și renoi arta și cu deosebire izvoarele de inspirație, la o vârstă când alții trăiesc de pe urma unei glorii câștigate în tinerețe.

„Cărticică de seară“, se numește ultimul volum de poezii al său. Versurile de început ale volumului, pot servi drept introducere pentru întreaga poezie argheziană :

„Farmece ași fi voit să fac
și printr'o ureche de ac
să strecor pe un fir de ață
micșorata, subțiată și nepipălta viață
până 'n mâna cetitorule a dumitale“.

Cu versurile din „Cărticica de seară“, poetul a vrut să se depășească. Totuși atât din punct de vedere artistic cât și din acela al sensibilității, îl găsim și aici pe același Tudor Arghezi din vol. „Cuvinte potrivite“, care l-a consacrat, și vol. „Flori de mucigai“, îl găsim chiar pe acela din poemele în proză și Cartea cu jucării.

Aceeaș sete de necunoscut și lupta cu adăcimile firii, aceeaș însuflețire a tot ceace îi stă în preajmă, acelaș cântec dureros al neisbânzii, toate sculptate în forme mai precise ca la clasici lucrate în măiestrite mozaicuri și broderii.

Tudor Arghezi a cântat și dragostea. Are însă o erotică proprie. O iubire naturală, primitivă și brutală. Lingoare și Rada sunt unice în lit. noastră în acest sens.

Ion Barbu, între acești poeți e mai îndepărtat din punct de vedere al materialului pe care îl prelucrează. Mai multe legături are cu poezia ermetică franceză. Artă acestui poet a adus literaturii noastre și o contribuție nouă, dar a creiat și condiții favorabile unor noi rătăciri estetice.

Lucian Blaga, fiind doctor în filozofie, poezia sa e pătrunsă de o pronunțată predilecție pentru filozofie. Este reprezentantul imaginismului în literatura noastră. Educat în școala poeziei expresioniste germane, a încetățenit la noi acest gen. Este și un inovator în tehnica versului, introducând versul aritmic și fără rimă.

Și-a concentrat poeziile la volumele: *Poemele lumii*, *Pașii profetului*, *În marea trece*. Poezia sa e menită celei mai fine intelectualități.

Aron Cotruș, aduce în arta sa o substanță etnică românească, culeasă din adâncimile nebănuite ale neamului și pământului. Lirica sa este expresia unui temperament aspru, pietros, adânc. Este cânterețul unei noi simțiri și fel de a fi al românului.

Din lirica populară el nu ia ceceace e duios, minor, pasiv ci ceace se leagă de o viață puternică și activă, pornită către lupta continuă și dârjenie fără întoarcere. De aci predilecția poetului pentru a căuta viața oamenilor aspri, a țăranilor de bronz, puternici și neprefăcuți.

În acest fel trebuie interpretat cântecul lui Horia:

De jos te-ai ridicat drept, pietros, viforos
 pentru moși,
 pentru cei sărați și goi, pentru toți...
 și-ai despicat în două istoria
 țăran de cremene,
 cum n'a fost altul să-ți semene,
 Horia!

Aron Cotruș este poetul cuvântului ce scânteiază și îndeamnă, este poetul energiei naționale care stăpânește și întărește gândul, dă un ritm sigur și puternic simțirii noastre. Este poetul vremii în care trăim.

(va urma)

D. TĂTĂROIU

Muzica populară românească

După cum s'a zis adeseori că civilizația unui popor se cunoaște după cantitatea de săpun ce consumă, după numărul băilor publice sau chiar după numărul kilogramelor de zahăr ce revin fiecărui cap de locuitor, tot astfel putem spune pe drept cuvânt, că treapta de civilizație a aceluiaș popor, se cunoaște după gândul de cultivare și dezvoltare a artelor. Fiindcă, știut este că ceea ce rămâne pe urma unui popor dispărut, este numai opera de artă.

În înțeles general, prin artă înțelegem, exprimarea prin cuvinte, sunete sau culori a unor stări sufletești, superioare. Artă este darul de a produce sau de a executa o lucrare, cu scopul de a trezi în admirator o serie de emoțiuni estetice.

Dintre toate artele: arhitectură, sculptură, pictură, poezie, muzică, aceasta din urmă este cea mai abstractă. Totuși, ea fiind privită sub trei forme: ca artă propriu zisă, ca limbă universală și ca știință, întrunește toate condițiunile esențiale și prin aceasta se situează pe un plan cu totul superior celorlalte.

Ce este muzică?

După Jean Jaques Rousseau „muzica este arta de a combina sunetele gamei în așa fel, încât să pleacă urechii“.

Muzica este „arta de a gândi cu sunete“ a spus Jules Combarieu, profesor de istoria muzicii în Franța. Iar Sf. Augustin, filosof și celebru teolog, afirmă că „muzica este arta de a impresiona prin sunete“. Scopul muzicii după Descartes este „de a încântă și redeștepta în om diferite sentimente“.

Muzica datează din cele mai vechi timpuri. Mai bine zis „s'a născut odată cu omul“.

Rostul muzicii în viața popoarelor este destul de notoriu, pentru a mai insista asupra lui. Deasemenea în educație, muzica joacă un rol preponderent. Primele noțiuni de instrucțiune și cultură pedagogică, sunt însoțite de muzică. Ea este un element absolut indispensabil în educația morală, înobilând sentimentele, transformând sufletele în cutii de rezonanță, îndrumându-le spre perfecțiune desăvârșind caracterele, ridicând pe indivizi către divinitate.

Săibaticii, ca și animalele cele mai feroce, se îmblânzesc și devin sociabili, la auzul unei melodii care atinge nuanțări alese.

Cele mai nobile sentimente ale cugetului nostru, se exteriorizează prin cântări.

Chiar dintru început, pe buzele tuturor oamenilor era cântarea religioasă. Mai târziu face parte efectiv din ritul și viața creștină.

Dar numai credincioșii cântau. Oricine: sărac sau bogat, creștin sau păgân, papuaș sau european și-a dat seama — prin instinct putem spune — că o comoară divină sălăsluește în ființa lui. O exteriorizare era deci necesară. Și nu a întârziat a se manifesta, fie în momente de tristețe fie în altele de veselie.

Astfel s'au creat cântecele tuturor popoarelor, unele mai interesante decât altele. Fiecare popor, deci, și-a avut muzica lui, fiecare popor își cântă durerile și bucuriile sale.

Românul, prin construcția-i psihică, a iubit muzica. A creat și a cântat. Putem să ne mândrim că la baza existenței noastre ca națiune, am avut acest factor care prin specificul ce-l prezintă, stârnește admirația tuturor. Nu suntem lipsiți de o muzică populară cu rari motive de frumusețe artistică.

Cei mai de elită specialiști și competenți în arta muzicală, au văzut în melodiile românești o identică ajustare la manifestările istorice din veacurile trecute. O acomodare a cântecului la aceste sbucinări de care istoria este plină, nici că s'ar mai putea găsi la vreun popor.

Suntem plămădiți din suferință, lacrimi și sânge, pământ și cântec.

În vârtejul desamăgirilor pe care Românul le întâmpină la fiece pas, refugiul și-l găsea în codru, unde alături de pasărea Dumnezeescului cer, își cânta aleanul și jalea ce-l sugrumau.

Fie poteca ce ducea spre pădurea lui dragă când, în urma vițelor își doinea jalea și amarul, fie boulenii sau plugul ce răsturnă brazda dătătoare de viață, fie susurul părâtașului ce-și mîna undele spre vale îngănându-și murmurul cu ciripitul păsărelor toate acestea sunt martorii care au luat parte la creierea poeziei și cântecului popular.

Acesta e mediul din care se inspiră țărănul român în făurirea unei melodii ce avea să-i liniștească sufletul. Frunza și iuierul au fost instrumentele de căpetenie cari i-au stat oricând la îndemână pentru a-și purta accentele lirice de pe o costișe pe alta.

Mai târziu, când furtuna se mai potolește și zorii zilei se ivesc în îndepărtatele răsărituri primăvarețice, el coboară în satul părăsit cu ani în urmă și încinge cu tovarășii săi de suferință o horă, schimbând doina, într'o melodie veselă, binefăcătoare.

Țăranul român nu a cunoscut alaiurile de pompă cu caracter străin. Spectacolele lui erau liniștitele amiezi de vară, clarele nopți de lună, sau azuriul cerurilor de diamant.

Boerul ghiftuit dela curte auzea muzica otomană, orientală; țăranul nu era mângăiat în aspra lui muncă decât de glasul ciocârliei, de freamătul frunzelor, agitate de vântul unei seri parfumate.

Cântecul poporului nostru ne e scump tocmai prin aceea că este împletit din fapte dureroase, scrise cu sânge și sudoare pe un portativ de soare cu raze blânde și dătătoare de speranțe. Ele sunt cele mai înalte și profunde simțiri poetice. Ele ne dau viață și viața-i suferință. Fiecare din noi le a cântat; pe notele lor se perindă o gamă dulce, plină de sfințenia milenarului sbucium. Ele curg din veselie și din strigăte de durere, din nădejde și din suferință.

Cine vrea să cunoască omul, să nu-l caute în oraș, sub vălul civilizației corupte, ci în natură, acolo unde cultura n'a isbutit să-l acopere cu desăvârșire, zice Rousseau.

Deacea cel care vrea să asculte muzica sinceră, spontană, nealterată de mahalagism și neinfluențată de caracterele culturii, trebuie să se coboare în sat, pentruca poporul săi i-o cânte.

Azi, cu durere vedem că pentru mulți cari și-au fixat domiciliul în mediul urban — majoritatea plecați dela cornele plugului — satul nu mai prezintă nici-un interes. Glia străbună nu-i mai poate atrage. Sufletele lor sau pervertit în așa grad, încât puritatea mediului rural le-a devenit însuportabilă.

Ei nu-și pot da seama că acest nucleu de românism este „pivotul de regenerare a țării”.¹⁾

Cum însă prefacerile societății sunt inerențe timpului care ne târăște în vâltoarea lui, nici satul nu a putut rezista acestor valuri.

Asistăm astăzi la un spectacol pe cât de trist, pe atât de îngrijorător: Satul părăsește tradițiunile sale, cântecele, portul, limba, obiceiurile și întregul nostru patrimoniu de veacuri și încetul cu încetul lasă să-i pătrundă în suflet spoiala orașului care îi otrăvește mădularele.

Specificul național pe care-l găsim numai în mediul acesta sănătos, etnicul nostru, adevăratele calități superioare și manifestări de viață spirituală, sunt înăbușite de influențele orășenești.

Mătasea, pantofii de lac, tango urile, romantele, jargonul

¹⁾ D. Imbrescu „Izvorașul” Anul XIV. No. 5.

orășenesc, obiceiurile de mahala, sunt tot atâtea motive cari ne îndreptățesc să credem că satele noastre încet, încet, merg spre prăbușire morală. Și să ne ferească Dumnezeu de o prăbușire a satelor! ...

Și fiindcă vorbim de arta cea mai aleasă a poporului român, vom spune acelaș lucru: această nefastă influență distrugătoare de motiv autentic țărănesc, își exercită presiunea și asupra cântecului.

Mai ales fiii de săteni cari, reintorși din militărie aduc o sumedenie de cântări străine de sufletul poporului, impunând tineretului dornic de „noutății“ aceste melodii — slagăre auzite cine știe în care din mahalalele orașului. — Pe de altă parte „domnișorii“ — tot fii de săteni cari urmează cursurile diferitelor școli din oraș, aduc satului ca dar, arii ce par atât de extraordinare.

Flăcăii cari până mai ieri, alaltăeri cântau pe luncă „Frunză verde de negară“, azi îi auzi fredonând „La căsuța albă“, Inima e un telefon, etc. etc.

Ce spectacol mai trist ne poate oferi satul, decât a cânta melodii de import, când el însuși adăpostește cântece ce te vrăjesc prin frumusețea lor.

O denaturare radicală a melodiilor noastre românești ne-o oferă tarafurile de lăutari, țișani ce au împânzit orașele.

Exceptând execuțiile măștrilor: Grigoraș Dinicu, Fănică Luca, Th. Sibiceanu, Luță Ioviță, cari ne delectează dela posturile noastre de emisiune radiofonică și cari de mult au făcut ca producțiile noastre melodice să treacă hotarele țării, ceilalți muzicanți de duzină nu știu alta decât să improvizeze cântări în motiv asemănător celui autentic, sau să le schimbe pe cele originale în altele false, prin aceasta pierzând mult din efectul lor minunat.

Această muzică populară românească, una dintre cele mai de preț comori ale neamului, această gamă de bucurii și suferințe colective, a fost iubită de cei mai aleși fii cântereți ai țării.

Compozitori ca Ion Vidu, Sabin Drăgoi, Oancea, Galinescu, Chiriac, Cucu, au știut ca din simple melodii auzite în cine știe care colț de țară, să le transforme în coruri celebre, cari farmecă pe oricine le ascultă.

În ultimul timp, mult îndrăgostitul de aceste minunate perle naționale, Dl. G. Brăiloiu a reperat nenumărate succese în mai toate capitalele occidentale.

Nu putem lăuda îndeostul neobosita muncă a Dlui Ilarion Cocișiu fiu al Ardealului care, cu fonograful în spate cutreeră satele culegând din gura bătrânilor, doine, cântece și hore străbune.

La Radio, deasemenea, în fiecare zi și mai ales Duminică, orchestre cari și au însușit în mod perfect accentele și caracteristicile cântecului popular, ne fac să gustăm cu nesațiu, crâmpiele de artă neîntinată, națională și păstrătoare de noblețe.

Instrumentele muzicale ale românului: frunza, fluerul, cavallul, cimpoul, tilincul etc. rivalizează prin sunetele ce le emană cu cele mai moderne, cari se găsesc în orchestrele cele mai organizate.

Ciorobea, român din Oltenia, a fost obiectul unei admirații neîntrecute când, peste Ocean, în civilizata Americă, a concertat la cele mai de seamă așezăminte de cultură, cântând din fluer, frunză și caval. Sârbele, horele, doinele și cântecele noastre strămoșești au știut ca prin puterea de emotivitate, să culeagă laurii unei neîntrecute biruințe artistice.

Deasemenea corurile bănățene și renumitele fanfare organizate de către țărani, sunt unice în execuția lor desăvârșită.

Dar, dacă această comoară, arta muzicală este atât de strâns legată de sufletul neamului, dacă ea a uimit o lume întreagă prin frumusețea neîntrecută, și dacă în gama aceasta a cântecelor se oglindește un trecut atât de scump, datori suntem să o păstrăm așa limpede cum este. Să privim ca o imperioasă datorie de naționalism gestul propagatorilor de muzică populară, ei fiind pătrunși de dragostea de etnic, de întregul bagaj de creație artistică.

În dorința de a-i păstra caracterul de originalitate să ne gândim la datoria ce avem de îndeplinit. Învățătorii sunt cei mai în măsură să culeagă aceste mărgăritoare din gura poporului. Acum, când încă nu sunt cuprinse de burueni. Cei cu aplicațiuni mai evidente pentru muzică vor nota cântecele și horele regiunii unde profesază, trimitându-le spre publicare diferitelor reviste folkloristice din țară.

Prin acest mijloc ei le vor putea reda viață și astfel în Moldova se va auzi melodia culeasă din Țara Crișurilor, în Oltenia, cea din Maramureș, în Bucovina, cea din Macedonia.

Să fim pătrunși cu toții de necesitatea acestei mărețe misiuni. Să facem dar legătura veacurilor cu cele viitoare păstrând intacte comorile neamului: limba, portul, obiceiurile, cântecele și naționalitatea românească.

GH. LUȚĂ DRĂNICEANU

Friderich Förrster în pedagogia și filozofia contemporană

Domeniul pedagogiei se prezintă într'o perpetuă creștere și completă inexactitate sau precizie. De ceva sigur în domeniul pedagogiei nu se poate vorbi, pentru că pedagogia studiază sufletul care nu poate fi prins exact niciodată. Din această cauză pedagogia este lipsită de reguli și formule. Ori câte străduințe ar depune pedagogii să-i dea o formă precisă, zadarnice sunt. Din această cauză a ieșit și concepția că domeniul pedagogiei este lipsit de continuitate. Dacă am privi superficial peste acest domeniu am ajunge și noi la această greșită concepție. E drept că toate operele pedagogice privesc viața omenească în dezvoltarea ei, însă fiecare o privește printr'o prismă nouă. Din cauza schimbului acestuia de prisme de vedere s'a ajuns la concepția că pedagogia nu are continuitate și tocmai aici stă continuitatea muncii filozofilor. E drept că această continuitate nu este așa vizibilă ca în domeniul științei. Știința crește în extenziune și la intervale mici, pe când pedagogia crește la intervale mai mari și în diferite și în diferențiere internă. În ultimile sisteme pedagogice se găsesc aceleași probleme, însă realizarea lor e făcută pe un drum nou, uneori mai ușor, uneori mai greu de parcurs, dependent de prisma de vedere a filozofului. În schimbul acesta de metodă, prismă de vedere sau de drum nou cum îl mai numim noi, stă continuitatea muncii filozofilor. Noutatea muncii filozofului nu stă în găsirea unui obiect exotic asupra căruia n'a mai gândit nimeni, ci în adâncirea celor gândite de alții, adâncire bazată pe material nou și cunoștințe vaste. Toți filozofii colaborează la operă comună — viața în asamblul ei istoria filozofiei se aseamănă cu a oricărei științe cu mica deosebire că e legată de viața filozofilor. Filozoful concepe, în virtutea experienței unilate cu cunoștințe, vede un drum nou pe care trebuie să meargă societatea și caută toate mijloacele posibile pentru îndreptarea ei.

Am făcut această mică caracterizare în domeniul pedagogiei și am dat și puține note dominante despre felul unui filozof să putem ușor înțelege cum Friderich Förrster croește drum nou în pedagogie și ia o atitudine adversă față de curentul idealismului irealizabil al lui Nitzche.

În tinerețe, Friderich Föster era adeptul lui Nitzche. Ca orice tânăr, a putut fi ușor învârtit în orbita astrului nitzchean. Mai târziu, datorită naturii care a fost foarte binevoitoare cu el precum și puținei experiențe, s'a descătușat de mrejele astrului nitzchean croind drum nou în pedagogie.

Punctul de plecare și obiectivul asupra căruia își îndreaptă Föster privirile, este omul contemporan. Rațiunea puternică unită cu o analiză serioasă îl duce pe gânditorul german la constatări de o gravitate sumbră. „Omul contemporan — spune Föster — nu mai corespunde timpului. El este un fel de flashnetă reproducătoare, un fel marionetă a nervilor și a heredității“. Vedem pe omul contemporan ca un manechin. Se întrea-bă el. „Cine este în stare să scoată pe om din această stare de plâns?“ Cultura nu-i poate oferi nici un sprijin căci este mai mult externă și tehnică. Civilizația este fabricată în laboraturi „Homo sapiens face loc lui homo faber. Atunci care-i soluția? Föster sub influența lui Carlyle, Steiner și Ibsen spune: „Cugetarea mea singură îmi arată adevărul, experiența mea proprie îmi dă cele mai sigure informații despre viață și lume, individualitatea mea este autonomă, gândirea mea este autonomă, gândirea mea are prioritate, individul e valoarea valorilor, primul între valori, e o inerție și o activitate debordantă“.

Föster pune mult preț pe individul personalitate (valoarea valorilor) scopul suprem al educației. Nu cade însă în greșala lui Nitzche care spune „Stirc und Werd“, pentru triumful personalității să nimicim individualitatea, ci spune „Leibe dieh aus“ adecă personalitatea se clădește pe individualitate, care este piatra fundamentală, și din moment ce individualitatea moare personalitatea nu poate exista.

Föster concepe numai personalitatea morală și caută mereu drumul pe care trebuie să-l parcurgă educatorul până să o formeze.

Personalitate morală însemnează om dezvoltat în tot ansamblul vieții sufletești.

„Estetica ajută la formarea personalității morale, însă singură nu o poate forma“ spune Rallea.

Personalitatea morală — Homo novus, — personalitatea eroică, este idealul lui Föster. Personalitatea eroică este o sinteză de idealism de realism. Viața omenească este o luptă și omul trebuie să se poarte în așa fel încât să fie un prinț al conduitei.

Un astfel de om trebuie să-și aștească privirile asupra valorilor reale ale vieții. A trăi fără idealuri realizabile înseamnă anormalitate și viață de tropism.

Din întreagă opera lui Förfster, emană un idealism ponderat.

Idealismul lui nu se leagă în iluzii și fantezii ca al lui Nietzsche, ci este un idealism realist și viteaz, care dovedește că el și-a calculat rațional viața, căci a trăi fără socoteală înseamnă a te coborî în starea de pasivitate sau „dolce farniente“ unde lucrurile comandă pe om. — Nu înțelegem pe omul persoană, căci om persoană înseamnă om cu puteri sufletești dezvoltate.

Personalitatea eroică, Förfster o vede realizată în Isus Hristos. În El, idealismul, realismul și eroismul, sunt sintetizate în mod unic. Hristos este eroul religios care aparține istoriei, e unul din razele dădătoare de lumină umanității. Vocea Lui răsună dealungul veacurilor. El este singura personalitate cu voință centrală admisă de Förfster. În om sunt două voințe: una periferică și alta centrală. Voința centrală este piratul personalității și actele făcute sub impulsul acestei voințe se exteriorizează prin înaltă stăpânire de sine. Singur Isus a avut voință centrală puternică ce L-a făcut capabil de atâta jertfă.

Förfster cere personalității să fie eroică, potrivit concepției ce are despre viață. Dacă concepe viața ca o luptă este natural să ceară eroism personalității. Până la el nimeni n'a cerut personalității eroism. Personalitatea eroică e o gândire nouă și impresionantă. Personalitatea eroică trebuie formată. Individul nu devine personalitate în mod mecanic, ci cultivat. Trebuie o muncă titanică ca din individul biologic să construiești o personalitate eroică-morală. Și cu ce o putem forma? Cu etica, știința și cultura contemporană care sunt atât de străine de sufletul omului? Nu. Förfster cere altă etică, altă știință și altă creștere pentru a putea forma personalitatea morală și eroică.

La început Förfster era adeptul eticei filozofice evoluționiste, pentru că i se părea că aceasta e chemată să îndrumeze omul, că în genere filozofii sunt farele omenirii. Mai târziu s'a schimbat devenind adversar al acestei morale, care face pe om sceptic și societatea eterogenă plină de contradicții și lipsită de coeziune. Totuși societății îi trebuie un drum de conduită (morală) pentru că majoritatea oamenilor n'au puteri de ași forma principii de conduită și atunci trebuie o autoritate care să impună morala și aceasta nu o poate face decât biserica, căci ea e chemată să joace rolul de autoritate centrală.

„Toată civilizația și cultura — spune el — se datorește bisericii“. Förster recomandă etica creștină care se apropie numai de cea catolică și se separă tranșant de etica protestantă.

Cere eticei să desvolte evlavie în om pentru cosmos. Fiecare individ e cetățean a două lumi și în univers să se simtă ca într'un templu mareț și să se poarte cu respect.

„In Isus Hristos — spune Förster — se încorporează într'o superbă sinteză evlavie și răsvrătire“. Morala creștină este recomandată de Förster. El cere și altă știință decât a naturii externe. Cere știința sufletului atât de neglijată. „Cunoaștem — spune Förster — continentele pământului în cele mai mărunte locuri, pe când continentul nostru cu care suntem zilnic în contact nu-l cunoaștem. Cel mai necunoscut continent e sufletul omului. Să lăsăm la o parte cunoașterea natură și să ne îndreptăm atenția asupra sufletului“. Aici se resimte influența filozofului grec Socrate asupra lui Förster.

Știința cerută de Förster are misiune nouă, aceea de a cultiva puterea de reflexiune a omului. Este adversar neîntrecut al școalei iezuite care înăbușa spiritul critic al omului. Orice pasagiu care radia cătuși de puțin la dezvoltarea rațiunii era suprimat de cenzură.

Dar până să fie dat copilul la școală, unde trebuie crescut? Trebuie crescut în familie pentru că pedagogul este urmașul mamei în educație. În ce privește creșterea copiilor, Förster dă anumite norme. Copilul nu trebuie lăsat la voia naturii cum spune Rousseau, căci natura nu face salturi, ci uniformizează. Educația care uniformizează distruge individualitatea celor buni și surmenează pe cei slabi.

Copilul trebuie învățat cu exactitatea. Nimic nu e mai periculos pentru caracter decât aproximațiile și scuzele. Omul trebuie să fie punctual căci punctualitatea dă caracterului coherența și voinței consecvența. El trebuie învățat să tacă, căci în tăcere o filozofie se ascunde. Förster recomandă exerciții lui Cezar.

Acestea sunt principiile de educație ale pedagogului Förster, care au înlocuit în educație principiile pedagogilor anteriori, și cari ni-l arată ca o personalitate revoluționară de puțină întrecută.

IONEL DIACONU

Inv.

Cuzap Bihor.

Folklor din Bihor

Cules de AMOS SOMPRONIUS GROZA

Inv. Vârzarii de sus.

Pe dealul cu siminic,
 Merge o fată și-'n voinic.
 Voinic' merge fluerând;
 Fata merge tot plângând.
 Voinic' dede a 'ntreba,
 De ce plângi tu fată așa
 Taci, voinice nu 'ntreba,
 Pentru fața ta cea dalbă
 Lăsa-i pe maica bolnavă;
 Pentru ochisorii tăi,
 Lăsa-i părințorii mei.

*

Asta-i fata omului,
 Norocul feciorului.
 Vai, de cine o luat-o
 Norocul pe cin 'o dat-o.

*

Bade 'nalt ca un stejar,
 Cu năframa 'n buzunar;
 Dă-mi bade năframa mie,
 Să fac la două mânîe.
 Năfrămuța s'o tivesc;
 Pe două să otrăvesc.
 Cu otravă din dumbravă,
 Cu păr din costiță neagră.
 Păsărică de pe punte,
 Du-te pân 'la badea 'n curte
 Și spune-i cu ciocul tău,
 Care este dorul meu.
 Să-și gătească pana bine,
 Pe Duminica ce vine.
 Că de te-oiu trimite eu,
 Până din mușcată verde,
 In coadă la două fete.
 Pană din mușcată flori,
 In ciuda la doi feciori.

Carte neagră am primit,
 Dela frate c'o murit.
 Carte neagră scrisă dalbă,
 Dela frate, soră dragă.
 Să nu mai port prima neagră,
 S'o țip pe apă să meargă.
 Prima de s'o fi oprit,
 Poți și soro, c'am murit.
 Vino, soro și aleargă,
 Până în fundul Sârbiei;
 Căci pe mine mi-i găsi,
 La cap cu cruce de piatră;
 La picioare iarbă mare,
 Și la brâu, holdă de grâu.
 Și la ochi și la sprâncene,
 Flori roșii și viorele.
 In guriță tămâiță,
 Frățior de când te-ai dus,
 Pană roșii 'nbrâu n'am pus.
 Că am pus tot negricie,
 Acea mi-a fost dragă mie.

*

De cât bade te a-și vedea,
 Pe brațele altuia.
 Eu mai bine te a și vedea,
 Acățat în două lemne;
 Inaintea porții mele.
 Eu când voi ieși afară,
 Eu să te apăr de cioară.
 Când în casă m'oi băga,
 De cioară te-oiu apăra.

*

Cântă cucu 'n par de vie,
 Cântă că nu-mi cântă mie.
 Căci cântă la păcurari,
 Să-și adune oile,
 Să nu mănce florile.

Mâine 'i târgul la Ineu,
Spune-mi mândră ce să-ți ieu.
Două fire de mărgele,
Că tot drag mi-a fost de ele.
Ș'o păreche de cercei,
Că tot drag mi-a fost de ei.

*

Știi tu bade ce ți-am spus,
Mergând pe uliță 'n sus.
Iubește pe cine ți place,
Mie năcaz nu-mi mai face.
Că și de când mi-ai făcut,
Am fost proastă n'am știut.
Dar acuma știu mai bine,
Că tu ești un mare câine.

*

Vai! de mine duce m'aș,
Cu oile pe imaș.
Nu ne trebuie nănași,
Nici popă să ne cunune,
Numai noi cu vorbe bune.

*

Floare dalbă din părinți
Nu grăbi să te măriți.
Nu grăbi la măritat,
Ca floarea la scuturat.
Floarea mai 'nflorește odată,
Dar tu nu mai poți fi fată.

*

Bate vântul fragile,
Hai, mândro cu vacile.
Ba, eu zău c'am fost odată,
Ș'am venit toată mușcată.

*

Mărioară dintre munți,
Fosta-i drăguță la mulți.
Fostu-mi-ai dragă și mie,
Incă din copilărie.

*

Fată nu te bizui,
Lă fciior făr'de mustață,

Brațele ți le-a lega,
Tu 'i ședea și-'i legăna.

*

Nu-mi pasă bade nu-mi pasă,
Că ai zis că nu's frumoasă.
Că numa valea voiu trece,
Și ca tine gălesc zece.
Numa mâna voiu întinde,
Cinci și șasă mi-oiu cuprinde

*

Am avut un bade odată.
Dumnezeu dragostea 'i bată.
Și al lui, ș'al cui îl iubește,
Și al cui îi mai trebuiește.
Și al lui și al cui 'l învață,
Și al cui îl ține pe brațe.
Și al lui ș'al cui l-a iubit,
Și al meu de mi-a trebuit.

*

Cine a pornit horile,
Aibe ochi ca florile.
Că horile 's bune tare,
La omul cu supărare.
Că și eu când mă supăr,
Cu horile m'astâmpăr.

*

Bade, de ce m'ai lăsat,
Nu ți-oiu da mare păcat.
Nouă ani să zaci în pat,
Doctorii te doctorească;
Trei să-ți miargă, trei să-ți vie,
Leacul tău să nu mai fie.
Eu să mor Duminica,
Să-te 'ntorc cu perina,
Să-te adâp cu lingura.

*

Bade de ce m'ai lăsat,
Ce-ai cerut și nu ți-am dat?
Ai cerut buzele mele,
Eu ți-am dat drumul la ele.

Ai cerut gurița mea,
Eu ți-am dat drumul la ea.

*

Bade, bade ochii tăi,
Bine seamănă pe-ai mei.
Dar cum drac n'or sămăna,
C'amândoi suntem una.
Și la ochi și la sprâncene,
Ca doi păunași la pene —

*

Cine mână boii bine,
Tot mai bea și mai rămâne.
Cine mână boii rău.
Bea pe lângă făgădău ;

Și zice c'ăi omul rău,
Dacă nu's bani în jașcău.

*

Așa-mi vine uneori,
Să beau otravă să mor.
Iară stau și mă gândesc,
De ce să-mă otrăvesc,
Că mai am să mai trăiesc.

*

Nime 'n lume nu se 'nșală,
Ca feciorul când se 'nsoară.
Strânge oamenii din sat,
Să vadă cum s'o 'nșelat.

Strigături din Bihor

Am iubit fete mereu
De-oiu muri nu-mi pare rău.
De-oiu muri, mor bucuros,
C'am iubit ce-a fost frumos.

*

Fetele săracele
Gura dulce place-le
Să le-o dai cu lingura
Nu le-ai putea sătura.

*

Cucule, popă sârbesc
Haide să mă spovedesc.
Ca să-ți spui păcatele
Ce-am făcut cu fetele.

*

Părinte, sfinția ta,
Spovedește-mi pe mândra.
Dar nu-i da canoane multe.
Căci cu mine sunt făcute.
Și nu-i da grele păcate,
Căci cu mine-s jumătate.
Și nu-i da canoane grele,
Că nu-i harnică de ele.

Eu-s aici mândra departe
Două dealuri ne desparte
Două dealuri și-o pădure
Și cale trei ceasure.
Două dealuri și-o cărare,
Și-o vale cu apă mare

*

Asta-i mândra care-o vezi
Care ne-a făcut scoverzi
Haideți s'o scoatem din minte
Să ne facă și plăcinte.

*

Așa-i omu 'ntre străini
Cum îi pomul între spini.
Spinul crește și se'ntinde,
Pomu-ar crește, n'are unde.
Spinul crește dă'mprejur
Pomul se uscă singur,

*

Aseară fusei la fete
Dumnezeu sfântul mă ierte.
Mă scăpai de sărutai
Poate că n'oi mere 'n rai.

Săraca inima mea,
Iar începi-a mă durea.
Nu mă doare că-i zdrobiă
Mă doare că-i năcăjită.
Și mă doare pentru-un puiu
C'oiu muri de dorul lui.

*

De-ai fi, lună, vorbitoare
După cum ești călătoare,
Eu, lună, te-aș întrebă;
Ce mai face nănuța...

*

Mândră, cunună de flori,
Und'te văd mă iau fiori

Auzite în Com. Corbești-Bihor dela flăcăul Anca Teodor-Nișă.

Din colecția GH. LUȚĂ-DRĂNICEANU

Doine și cântece din Bihor

Cine trage-a jalnic
Dumnezeu jalnic îl ție
Că și eu a jale-am tras
Doamne, jalnic am rămas.
Pe-unde umblă dorurile
Nu pot ara plugurile.
Când apasă plugu 'n dor,
Trag boii de se omor.
Pe unde umblă dragostele
Pot ara și vacile. —

*

Sus îi dealul la păduri
Nu-l pot trece de gânduri.
Dacă dealul l-oiu sui
Cu mândruța pot vorbi.
Horire-aș horile-mi plac
Mi-e rușine că-s sărac,
Horire-aș horile-mi vin
Mi-e rușine că-s străin.

De jos pân'la subsuori-i.
Mor mândruță, și m'apring
Când te văd pe drum trecând.

*

Frunză verde câtu-i verde
Om la om trage nădejde.
Dar eu la mândruța mea
Dracu-i trage nădejdea.

*

Brâu roșu peste măgură,
Haidă, mândro, să-ți dau gură.
Brâu roșu ca vișina,
Că ți-am dat și ți-oiu mai da.

Cântă-ți fată, horile
Pân' ești cu surorile
Că dacă te-i mărita
Toate horile-i uita.

*

Cine n'are dor pe vale
Nu ști luna când răsare,
Nici noaptea cât e de mare.
Cine n'are dor pe luncă
Nu ști luna când se culcă
Nici noaptea cât e de lungă.
Mânțe-te, bade, amarul
Când îi trece 'n drum cu carul.
Nici amarul nu te mânțe,
Numai carul ți-se strice.
Că destul amar ți-a fi
Că-i sta 'n drum și li-i tocmi.
Să-ți aduci, bade, aminte
C'ai o mândră oare unde.

Auzite în Comuna Ionașda-Bihor.

Din colecția GH. LUȚĂ-DRĂNICEANU

Dare de seamă asupra sumei ce a rezultat din mărinimia învățătorilor, pentru ajutorarea colegilor bolnavi

Din plasa Beluș s'au strâns 1250 lei, dela 59 învățători din cei 114; Bellu 1178 lei dela 48 din 50; Ceica, 1600 lei, dela 80 din cei 96; Tinca, 1503 lei, dela 60 din 81; Vașcău, 560 lei dela 28 din 77. Total 6091 lei, dela 275 învățători din cei 418 în funcțiune.

Suma s'a utilizat astfel: 1. S'a plătit suplinitorul înv. Priescu Vasilie dela Bochia pe timpul dela 18 Martie a. c. la 22 Aprilie a. c. 1870 lei. 2. S'a trimis prin mandat poștal D-rei Nica Ecaterina dela Doeni de sus, suma de 1500 lei și 3. s'a achitat la mână înv. supl. Flonta Teodor 1000 lei — total: 4370 lei. Rezultă deci un rest de 1721 lei. Cu aceștia și cu cei ce se vor mai aduna, urmează ca să ajutăm pe alți nepăstuiți de soartă. De aceea, înolm apelul nostru către acei colegi, cari din motive independente de voința lor, n'au putut să-și dea obolul din salarul de pe luna trecută. De aceștia îi rugăm ca să plece urechea lor la durerea celor ce sufăr și să contribue la augmentarea fondului, din salarul de pe luna Mai a. c. Ținând socoteală că cei mai mulți nu și-au ridicat salariile personal, continuăm să credem că nu se va găsi niciunui, care în mod intenționat să se substragă dela această datorie morală. — Dacă, totuși vor exista și de aceștia, fără niciun scrupul de conștiință, îl vom da publicității, ca să fie cunoscuți de toată lumea.

CONST. BORC
rev. șc.

Revizoratul școlar Beiuș.**Ordine Circulare**

Către toate școlile primare de stat, școlile de copii mici și confesionale, de pe raza acestui revizorat școlar.

No. 2026/937. — Ca urmare ord. nostru No. 1863/937, atragem atențiunea tuturor directorilor că la încheierea situațiilor de finea anului, la rubrica „alte situații” să nu se treacă decât elevii cari au fost: permutați, morți, scutiți cu aprobarea autorităților școlare, eliminați. De asemenea să nu să piardă din vedere a se corecta au cerneală (citeț) anul școlar pe care se încheie situația.

No. 2027/937. — Se pune în vedere tuturor directorilor ca la data când vor fi chemați cu registrele la verificare, în centrele ce se vor fixa ulterior, fiecare să aducă cu sine un raport care să cuprindă următoarele :

Cap. I. Statistica.

a) No. posturilor, No. învățătorilor, câte săli are școala (proprie, închiriate) — locuința directorului, localul e propriu sau închiriat, anul construirii, elevi recenzați în cl. I—IV, (cei trecuți în recesământ în rubricile 51—54) frecuenți, elevii recenzați în clasele V—VII (cei trecuți în recesământ la rubricile 55—56) frecuenți — totalul recenzațiilor la școală, totalul frecuenților, promoțiilor, repetenților, alte situații.

Cap. II. Obligatoritatea.

Câte liste de amenzi s'au aplicat, câte s'au încasat, ce lucrări au executat locuitorii ale căror amenzi s'au transformat în zile de lucru, cari sunt cauzele nefrecvenței.

Cap. III. Frecuența.

Cum se prezintă față de anul trecut, arătându-se procentul creșterii sau micșorării — cauzele cari au contribuit (vor fi cazuri de analogie cu cele dela cap. obligativității).

Cap. IV. Absolviri.

Câți elevi au fost înscriși în cl. VII. câți au urmat, câți s'au prezentat la examen, câți absolvenți sunt.

Cap. V. Învățământul practic și gospodăresc.

S'a înființat atelier, cine-l conduce. A urmat elevii la centrul practic, în care comună, în ce ramură se lucrează — ce sa realizat — s'a înființat pepinieră — câți puieți sunt plantați, altoiți, pomi stabili în grădina școlii

Cap. VI. Cursuri pentru adulți.

Câți recenzați, înscriși au urmat regulat (se vor prezenta cataloagele la verificare).

Cap. VII. Activitatea extrașcolară.

Realizările învățătorilor: cămine culturale, cooperative școlare ori sătești, bibliotecile câte volume au, câți cititori au fost (adulți, școlari), câte șezători culturale s'au organizat. Coruri pe mai multe voci (școlare, bisericesti, sătești, cine le conduce) s'a organizat străjeria, cine a organizat-o

— premilităria cine o conduce — câți pomi s'au sădit cu ocazia serbărilor pomilor s. a. — Președinții vor arăta câte cercuri culturale s'au ținut.

Cap. VIII. Controlul.

De când n'a fost inspectată școala — În acest an cine a inspectat-o — Învățătorii inspectați și calificativele primite. Care a primit adresă de mulțumire, care a fost pedepsit — pentru ce.

Cap. IX. Construcțiile.

Terminate în acest an, în proiecție — necesare.

Cap. X. Alte situații.

1. Epidemiile pentru cari a fost închisă școala, — pe câte zile.
2. S'a înființat farmacie școlară ?
3. S'a pensionat cineva ?
4. A murit cineva ?
5. Cine a fost destituit ?
6. Cine a demisionat ?
7. Care învățător a avut concediu, durata, de cine a fost aprobat ?
8. Ce evenimente mai deosebite au avut loc la școală.
9. Câte excursii s'au organizat și ce s'a văzut ?
10. Propuneri concrete.

Beiuș, 25 Mai 1937.

Revizor școlar
CONSTANTIN BORG

Șeful cancelariei
MIRON MECHIU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

D-saie D-lui

jud.

of. p.

CRIȘUL NEGRU

REVISTĂ DE CULTURĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: REVIZORATUL ȘCOLAR – BEIUȘ
REVISTA APARE LUNAR, SUB CONDUCEREA UNUI COMITET
DE REDACȚIE

DIRECTOR:
CONST. BORC

SECRETAR DE REDACȚIE:
MIRON MECHIU

ABONAMENTE:

ANUAL — 120 LEI

PENTRU INSTITUȚII 500 LEI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ori ce corespondență, ce privește revista noastră, schimbul revistelor și cărțile destinate pentru recenzie se vor trimite pe adresa: Revizoratul școlar Beiuș.

Redacția își rezervă dreptul de a introduce modificările pe cari le crede de cuviință, în articolele primite.

Manuscrisele nu se înapoiază. Cele nepublicabile se ard.

Colaborări se primesc până la 10 ale fiecărei luni.
